

Droogmakerijen en polders

Een droogmakerij is een bemalen gebied (polder) dat van oorsprong een meer, een ander groot open water of drasland was. Aangezien een droogmakerij vrijwel volledig naar menselijk inzicht kon worden ingericht, is het een ultieme vorm van een cultuurlandschap.

De eerst bekende droogmakerij in Nederland stamt uit 1533 en betreft de droogmaking van het 35 ha grote Achtermeer, ten zuiden van Alkmaar. Een octrooi hiertoe was verleend op 20 november 1532 aan Jan Janz., baljuw van de Nieuwburg, en aan Willem Janz., schout van Alkmaar.

Een goede 30 jaar later, rond 1562 werden het Egmondermeer en het Bergermeer drooggemaakt. Dit waren beduidend grotere meren dan het Achtermeer. Het Egmondermeer was 686 ha en het Bergermeer 620 ha. Een flinke klus die door de graaf van Egmont in samenwerking met Hendrik van Brederode werd geklaard. Het Egmondermeer is tegenwoordig een polder

gelegen tussen Egmond aan den Hoef en Alkmaar. Het is een agrarisch gericht poldergebied met schaarse bewoning. Van oorsprong was de Egmondermeer een ondiep meer waarin verschillende eilandjes lagen. Het Bergermeer is tegenwoordig een buurtschap en wijk in de gemeente Alkmaar. De buurtschap ligt van oorsprong op de rand van de Bergermeerpolder, die voor het grootste deel in de gemeente Bergen ligt.

De eerste grote droogmakerij, de Zijpe, valt aan het einde van de zestiende eeuw droog. Een gebied van ongeveer 6750 hectare groot. Bekender zijn echter de zeventiende-eeuwse en latere droogmakerijen, waarvan de Beemster (1608-1612) de eerste belangrijke was. Deze polder staat sinds 1999 op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO.

De droogmakerij De Beemster door D. van Breen

Droogmakerijen komen in veel verschillende landen voor, maar nergens zoveel als in Nederland. Naar oppervlakte liggen 95% van alle Europese droogmakerijen in Nederland.

In Nederland wordt het resultaat van de droogmakerij als landschapstype niet erg gewaardeerd. Dit komt vooral door de eentonigheid van het landschap. Vlak land doorsneden met rechte sloten. In het buitenland kijkt men echter hoog op tegen de kunde en het resultaat van de Nederlandse droogmakerijen. We hebben in de loop der eeuwen dan ook veel ervaring opgedaan waar men in het buitenland graag gebruik van maakt. Nederlandse ingenieurs zijn bij de totstandkoming van veel buitenlandse droogmakerijen betrokken geweest en erg gewild.

Aan de zee-kusten werd vanaf de 11e eeuw al veel land gewonnen door aangeslibde gebieden in Zeeland en Noord-Nederland met dijken te beschermen tegen de zee. De kloosters en abdijen ter plaatse namen daartoe meestal het initiatief. In Zeeland werd dit gedaan in opdracht van de Vlaamse abdijen die eigenaar waren van het meeste land.

De belangrijkste reden en motivatie voor het droogmaken van meren en plassen was in het verleden het tekort aan landbouwgrond, en dat gold zeker voor het westen van Nederland. Tegenwoordig zijn steeds meer van die polders in gebruik om een stad uit te breiden. Vooral de resultaten van de huidige droogmakerijen in Flevoland zijn voor een groot deel toegepast als ontlasting van de drukke Randstad. Flevoland bestaat uit de Noordoostpolder, Oostelijk Flevoland en Zuidelijk Flevoland, allen ontstaan door drooglegging van delen van de voormalige Zuiderzee, met daarinbinnen de voormalige eilanden Urk en Schokland. Een geheel nieuwe provincie is zo ontstaan.

